

**Curtea Supremă de Justiție**

**DECIZIE**

**23 martie 2021**

**mun. Chișinău**

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte - Timofti Vladimir,

Judecătorii - Toma Nadejda, Guzun Ion, Țurcan Anatolie, Cobzac Elena,

judecând, fără citarea părților, recursul în anulare declarat de către condamnatul **Catrinescu Mihail**, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 noiembrie 2019, în cauza penală în privința lui

**Catrinescu Mihail XXXXX**, născut la XXXXX, originar și domiciliat în s. XXXXX, r-ul XXXXX.

***Termenul de examinare a cauzei:***

*Prima instanță: 09.11.2018 – 11.04.2019;*

*Instanța de recurs: 05.06.2019 – 20.11.2019;*

*Instanța de recurs în anulare: 10.08.2020 – 23.03.2021.*

**A CONSTATAT:**

**1.** Prin sentința Judecătoriei Hîncești (sediul Central) din 11 aprilie 2019, *cauza fiind examinată pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală, în procedura prevăzută de art. 364<sup>1</sup> Cod de procedură penală*, **Catrinescu Mihail** a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 264<sup>1</sup> alin. (3) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 700 (șapte sute) unități convenționale, ceea ce constituie 35 000 (treizeci și cinci mii) lei, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe o perioadă de 5 (cinci) ani.

**2.** În sentință, prima instanță a constatat că **Catrinescu Mihail** la data de 20 august 2018, aproximativ ora 00:47, posedând permis de conducere de categoria B, aflându-se la volanul mijlocului de transport de model „XXXXX ” cu n/î XXXXX și acționând în mod intenționat, conștientizând caracterul ilegal al acțiunilor sale și al consecințelor care pot surveni, ignorând prevederile art. 14 lit. a) din Regulamentul Circulației Rutiere, conform căruia conducătorului de vehicul îi este interzis să-l conducă în stare de ebrietate, sub influența drogurilor sau a altor substanțe contraindicate, sub influența preparatelor medicamentoase care provoacă reducerea reacției, de natură să-i afecteze capacitatea de conducere, a condus pe un drum public din s. Voinescu, r-nul Hîncești, până la momentul stopării de către agentul constatat al INP al IGP al MAI, întru verificarea actelor, având dubii că conducătorul mijlocului de transport conduce în stare de ebrietate, conform art. 438 alin. (2) Cod contravențional, i-a propus să fie testat întru

stabilirea stării de ebrietate și naturii ei, însă, el a refuzat categoric testarea alcoolscoptică.

Acțiunile lui Catrinescu Mihail au fost încadrate în baza art. 264<sup>1</sup> alin. (3) Cod penal, *refuzul, împotrivirea sau eschivarea conducătorului mijlocului de transport de la testarea alcoolscoptică, de la examenul medical în vederea stabilirii stării de ebrietate și a naturii ei sau de la recoltarea probelor biologice în cadrul acestui examen medical.*

**3.** Sentința a fost atacată cu recurs de către avocatul Țaulean Vitalie în numele inculpatului Catrinescu Mihail, prin care a solicitat casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei.

**3.1.** În susținerea recursului, apărătorul a indicat că:

- instanța de fond, adoptând o sentință de condamnare în privința inculpatului, nu a elucidat criteriile în temeiul cărora au fost admise probele pe care și-a întemeiat concluzia privind vinovăția inculpatului Catrinescu Mihail în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264<sup>1</sup> alin. (3) Cod penal;

- până la adoptarea soluției privind admiterea sau respingerea cererii inculpatului prin care s-a solicitat judecarea cauzei în procedura simplificată prevăzută de art. 364<sup>1</sup> Cod de procedură penală, judecătorul, la fel, era obligat să verifice dacă fapta imputată inculpatului just a fost încadrată în conformitate cu dispozițiile prevăzute în Codul penal;

- din conținutul sentinței de condamnare nu rezultă și nu sunt specificate temeiurile cu privire la relevanța și utilitatea probelor, care demonstrează circumstanțele faptice incriminate și vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii imputate acestuia;

- sentința de condamnare nu conține probele pe care se întemeiază concluziile instanței de judecată, privind calificarea activității infracționale imputate inculpatului, precum și argumentele privind admiterea sau respingerea probelor administrate în faza urmăririi penale, reieșind din considerentele că toate probele examinate în ședința de judecată urmează a fi supuse analizei juridice, fiind respectat intact modul de aplicare a principiului prezumției nevinovăției;

- este neîntemeiată sentința primei instanțe, inclusiv sub aspectul reținerii și aplicării prevederilor art. 61 Cod penal, precum și a criteriilor de individualizare a pedepsei.

**4.** Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 noiembrie 2019 apelul declarat a fost respins, ca nefondat, cu menținerea sentinței fără modificări.

**4.1.** În motivarea soluției adoptate, deși recurentul a contestat sentința primei instanțe în partea stabilirii pedepsei și în partea calificării acțiunilor inculpatului, instanța de recurs a considerat necesar de a nu se expune în partea încadrării acțiunilor inculpatului, deoarece cauza a fost examinată în procedura prevăzută de art. 364<sup>1</sup> Cod de procedură penală, conform cererii inculpatului (f.d.66), acceptată în baza încheierii protocolare din 07.03.2019 (f.d. 67, verso). Concomitent, instanța de recurs a menționat că, în raport cu normele relevante la caz, instanța de fond a îndeplinit strict cerințele dispozițiilor art. 364<sup>1</sup> alin. (1) și

(4) Cod de procedură penală, opțiunea primei instanțe privind judecarea cauzei potrivit procedurii enunțate, nu a fost viciată, în cadrul urmăririi penale nu au fost încălcate normele imperative din Codul de procedură penală, fapt ce a și condiționat concluzia privind corectitudinea încadrării înfăptuite de către prima instanță.

La stabilirea pedepsei inculpatului, instanța de recurs a relatat că, instanța de fond a acordat deplină eficiență prevederilor art. 61,75 Cod penal și ca urmare, acesta a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264<sup>1</sup> alin. (3) Cod penal, stabilindu-i-se pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 700 (șapte sute) unități convenționale, echivalentul a 35 000 (treizeci și cinci mii) lei, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 5 (cinci) ani, reținând circumstanțe atenuante precum, căința sinceră, lipsa cărorva prejudicii ca urmare a faptei comise, recunoașterea vinovăției. Mai mult, cauza s-a examinat în ordinea procedurii simplificate de judecare a cauzei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, conform art. 364<sup>1</sup> Codul de procedură penală, inculpatul a beneficiat de o reducere a pedepsei cu o treime din limitele de pedeapsă prevăzute de lege, fiindu-i stabilită pedeapsa în limita sancțiunii prevăzute de art. 264<sup>1</sup> alin. (3) Cod penal.

Ce ține de criticile privind asprimea pedepsei, instanța de recurs a invocat că prima instanță a stabilit pedeapsa amenzii care este o pedeapsă mai blândă din cele două pedepse alternative stabilite de sancțiunea art. art. 264<sup>1</sup> alin. (3) Cod penal (în redacția valabilă la momentul comiterii infracțiunii), care prevedea amendă în mărime de la 750 la 850 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore, în ambele cazuri, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 3 la 5 ani. La caz, nu au fost întrunite condițiile privind modificarea pedepsei, or, potrivit art. 442 Cod de procedură penală, instanța de recurs, soluționând cauza, nu poate crea o situație mai gravă pentru persoana în favoarea căreia a fost declarat recurs.

5. Nefiind de acord cu decizia instanței de recurs, condamnatul Catrinescu Mihail a declarat recurs în anulare, prin care a solicitat casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei, din următoarele considerente:

- hotărîrea atacată este afectată de viciu fundamental, cauza fiind examinată în ordine de recurs în lipsa condamnatului Catrinescu Mihail, la materialele dosarului lipsind dovada citării legale. Or, în vederea asigurării dreptului la apărare și a unui proces echitabil urma să fie dispusă citarea condamnatului și prin metode alternative citării prin poștă, cum ar fi citarea telefonică (telefonograma) și verificarea domiciliului conform registrului de evidență a populației;

- condamnatul urma să fie reprezentat în instanța de recurs de avocat în bază de contract, care a și depus recursul împotriva sentinței primei instanțe, însă prezența acestuia, la fel, nu a fost asigurată la examinarea cauzei, în decizia instanței de recurs fiind indicată avocatul Mîrzîncu Aurelia, deși la recurs era anexat mandatul avocatului Țaulean Vitalie. Prin urmare, instanța de recurs a dispus examinarea cauzei în lipsa condamnatului și avocatului ales, ultimul înștiințase instanța despre imposibilitatea prezentării sale în ședință, în acest

mod fiindu-i încălcat condamnatului dreptul la apărare. Or, prevederile art. 6 paragraful 3 lit. c) CEDO garantează la nivel internațional dreptul la apărare și interzice amestecul autorităților publice în activitatea avocatului ales, în vederea acordării asistenței juridice. Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa a menționat că dreptul la un proces echitabil nu exclude aplicarea exigențelor art.6 din Convenție la faza procesului penal, printre care și asigurarea dreptului la apărare garantat de art.6 par.3 lit.c) din Convenție (cauza Impbrosia c. Elveției, hotărârea din 24.11.1994, par.36-38, cauza Modîrcă c. Moldovei, hotărârea din 10.05.2007, par.84-98).

- decizia instanței de recurs este contrară principiului legalității procesului penal și prevederilor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

- la judecarea recursului apărătorului Țaulean Vitalie în numele condamnatului, instanța de recurs a ignorat cerințele legii și a dispus examinarea cauzei în lipsa lui Catrinescu Mihail și a apărătorului ales, contrar prevederilor art.6 paragraful 3 lit. c) CEDO, care prevede că orice acuzat are dreptul să se apere pe el însuși sau să fie asistat la orice etapă de un apărător ales de el în procesul său;

- decizia instanței de recurs este neîntemeiată și sub aspectul reținerii și aplicării prevederilor art. 61 Cod penal, precum și criteriilor de individualizare a pedepsei, stipulate prin conținutul art. 75 Cod penal.

6. Judecând recursul în anulare declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Potrivit art. 453 Cod de procedură penală, hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată, inclusiv când Curtea Europeană a Drepturilor Omului informează Guvernul Republicii Moldova despre depunerea cererii.

În conformitate cu prevederile art. 6 pct. 44), art. 452 alin. (1) și art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare de către condamnat în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată. Viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărârea pronunțată, se consideră încălcarea esențială a drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului.

Tot aici, Colegiul penal lărgit consideră necesar de a se face trimitere și la prevederile art. 6 paragraful 1, 3 lit. b) și c) CEDO, care relatează că orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Orice acuzat are, în special, dreptul să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale, să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el.

Conform art. 447 alin. (1) Cod de procedură penală, judecarea recursului se face cu citarea avocatului și celorlalte părți. Participarea avocatului în ședința instanței de recurs este obligatorie. Neprezentarea inculpatului, legal citat, nu împiedică examinarea recursului.

Din conținutul art. 66 alin. (1) Cod de procedură penală, trebuie de înțeles că inculpatul are dreptul la apărare. Instanța de judecată îi asigură inculpatului posibilitatea de a-și exercita dreptul la apărare prin toate mijloacele și metodele neinterzise de lege. Conform art. 70 alin. (1) pct. 1), alin. (3) pct. 1), 2) Cod de procedură penală, avocatul participă la procesul penal în calitate de apărător la invitația inculpatului. Instanța solicită desemnarea avocatului care acordă asistență juridică garantată de stat de către coordonatorul oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat la cererea inculpatului, în cazul în care participarea apărătorului la procesul penal este obligatorie, iar inculpatul nu are apărător ales. Potrivit art. 239 alin. (1) și (3) Cod de procedură penală, citația se înmânează personal celui citat, care va semna dovada de primire. Dovada de primire se predă agentului procedural, 6 care o înaintează instanței de judecată care a emis citația. Conform art. 449 alin. (2), art. 417 alin. (1) pct. 3), 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de recurs trebuie să conțină numele și prenumele apărătorului, temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea recursului, precum și motivele adoptării soluției date.

Colegiul penal lărgit mai relatează că, drept viciu fundamental în cadrul procedurii precedente care a afectat hotărârea pronunțată poate fi considerată încălcarea esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția Europeană și reglementate de legislația națională prin lege procesuală sau prin lege materială. Instanța de judecată care decide redeschiderea procesului în condițiile alineatului precedent urmează să motiveze care sunt acele prevederi ale legii procesuale sau materiale pe care le consideră drept viciu fundamental și care în cadrul procedurii precedente au afectat hotărârea irevocabilă.

Raportând cele expuse supra, la cazul supus judecării, Colegiul penal lărgit menționează că unica dovadă a înștiințării condamnatului Catrinescu Mihail privind judecarea cauzei penale în privința sa, în ordine de recurs, la data de 20 noiembrie 2019, a fost citarea prin intermediul oficiului poștal, neexistând însă vreo dovadă a recepționării citației judiciare (f.d. 107), citațiile fiind restituite instanței de judecată cu mențiunea „plecat” (f.d. 88, 107). Anterior, condamnatul Catrinescu Mihail, la fel, a fost înștiințat despre judecarea cauzei în ordine de recurs din data de 08.07.2019, 18.09.2019, 09.10.2019 (f.d. 87, 88, 91), prin telefonogramă (primirea căreia nu este confirmată) și prin intermediul oficiului poștal, însă judecarea cauzei a fost amânată la solicitarea avocatului Țaulean Vitalie în interesele condamnatului Catrinescu Mihail, din motive de sănătate, fiind depuse cereri în acest sens (f.d. 90, 102, 109), inclusiv anexată copia certificatului de concediu medical (f.d. 103).

Colegiul penal lărgit constată că, instanța de recurs, fără a ține cont de prevederile legale relatate supra, raportate la circumstanțele speței, a considerat oportună examinarea cauzei în lipsa condamnatului, indicând în textul deciziei

faptul, că „inculpatul Catrinescu Mihail în ședința de judecată nu s-a prezentat, fiind citat cu aviz de recepție, citația nu a fost înmânată, fiind returnat plicul cu aviz, cu inscripția factorului poștal „plecat” (pct. 11, f.d.114). Totodată instanța de recurs a solicitat și a admis participarea la ședința de judecată a avocatului Mîrzîncu Aurelia întru acordarea asistenței juridice garantate de stat inculpatului (f.d.97), deși acesta avea încheiat contract de asistență juridică pentru ședința Curții de Apel Chișinău cu avocatul Țaulean Vitalie (f.d. 79).

În aceste condiții, Colegiul penal lărgit consideră că în speță nu este confirmat faptul citării legale a condamnatului Catrinescu Mihail, în modul corespunzător, pentru ședința de judecată din 20 noiembrie 2019. Mai mult, la materialele cauzei nu există probe convingătoare din care ar rezulta că instanța de apel a depus eforturi rezonabile pentru a localiza condamnatul, de vreme ce fiind citat, pe adevărîță este indicat „plecat”, pentru a asigura înfățișarea lui înaintea instanței de judecată (a se vedea Colac v. România, hotărâre din 10 februarie 2015).

Reieșind din cele expuse, se atestă că, instanța de recurs nu a stabilit că condamnatul Catrinescu Mihail a lipsit nemotivat, nu a decis judecarea cauzei în lipsa acestuia în temeiul celor 3 motive de excepție, prevăzute de art.321 Cod de procedură penală, fiind astfel încălcate, inclusiv dispozițiile art.6 par.3 lit.c) CEDO, care atestă că orice acuzat are dreptul să se apere pe el însuși sau să fie asistat la orice etapă de un apărător ales de el în procesul său.

Astfel, Colegiul penal lărgit menționează că instanța de recurs, la data de 20 noiembrie 2019, a dispus examinarea cauzei penale de învinuire a lui Catrinescu Mihail în baza art. 264<sup>1</sup> alin. (3) Cod penal, în lipsa sa, care deși conform prevederilor art. 16 alin. (2) Cod de procedură penală, se califică ca infracțiune ușoară, dar la materialele cauze nu au anexate careva date precum că, condamnatul a solicitat judecarea cauzei în lipsa sa, și astfel, instanța de recurs nu a întreprins toate măsurile prescrise pentru a avea temei de a examina cauza în lipsa acestuia, nerespectând prevederile art. 321 Cod de procedură penală.

Mai mult decât atât, instanța de recurs a examinat cauza cu participarea unui avocat din oficiu, deși inculpatul avea încheiat contract de asistență juridică cu un avocat ales, care a scris recurs și care prin cerere motivată ( pe temei de boală) a solicitat amânarea examinării cauzei fixate pentru data de 20.11.2019 , însă instanța de recurs a decis examinarea cauzei în lipsa acestuia cu antrenarea unui avocat din oficiu, precum și în lipsa inculpatului, care nu a fost legal citat.

Colegiul penal lărgit mai notează că, art. 6 CEDO, interpretat în ansamblu, garantează dreptul persoanei acuzate de a participa efectiv la procesul său penal. Acesta include, inter alia, nu doar dreptul de a fi prezent, dar și de a asculta și a urmări procesul (a se vedea, spre exemplu, Stanford v. the United Kingdom, hotărâre din 23 februarie 1994, Seria A nr. 282-A, § 26; Barberà, Messegué and Jabardo v. Spain, hotărâre din 6 decembrie 1988, Seria A nr. 146, § 78). Acest drept face implicit parte din esența conceptului procedurii contradictorii și poate fi, de asemenea, dedus din garanțiile prevăzute în sub-paragrafele (c), (d) și (e) ale paragrafului 3 al articolului 6 - „să se apere el însuși”, „să întrebe sau să solicite audierea martorilor” și „să fie asistat în mod gratuit de un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la audiere” (a se vedea Colozza v. Italy,

hotărâre din 12 februarie 1985, Seria A nr. 89, § 27). În concluzie, Colegiul penal lărgit semnalează că este dificil de a vedea, în această cauză, cum ar fi putut să-și exercite aceste drepturi condamnatul Catrinescu Mihail fără a fi prezent în ședința de judecată a instanței de recurs și fără prezența avocatului său ales.

Pe cale de consecință, având în vedere împrejurările enunțate și încălcările nominalizate ale normelor procesual-penale, comise de instanța de recurs, se atestă în speță lezarea dreptului condamnatului la un proces echitabil, garantat de art. 6 CEDO, fapt ce constituie un viciu fundamental care a afectat hotărârea contestată, adică reprezintă erori de drept care permit redeschiderea procesului penal în privința lui Catrinescu Mihail.

Potrivit art. 457, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța admite recursul în anulare, casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de recurs, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs în anulare.

Raportând normele legale sus-expuse circumstanțelor concrete ale cauzei, Colegiul penal lărgit consideră că, recursul în anulare este pasibil admiterii, cu casarea totală a deciziei contestate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de recurs, în alt complet de judecată.

7. În temeiul art. art. 457, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

#### **D E C I D E :**

Admite recursul în anulare declarat de către condamnatul Catrinescu Mihail XXXXX, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 noiembrie 2019 și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de recurs, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată pronunțată la **22 aprilie 2021**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Toma Nadejda

Guzun Ion

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena